

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

7. szám, 2016. szeptember

Keresztény szellemiségű, ingyenes havilap

Tordaszentlászló református temploma

A reformáció (5. rész)

Mohács után

A magyar történelemben kevés kor választható el annyira egyértelműen mint a mohácsi vész előtti és utáni korszak. Az ország ekkor három részre szakadt: a nyugati részben II. Lajos sógora, I. Habsburg Ferdinánd uralkodott, a déli részt meghódította a török, a keleti részek pedig, beleértve Erdélyt is, Szapolyai (Zápolya) János fennhatósága alá kerültek. E

változással egyidőben teljesen megváltozott Magyarországon a reformáció megítélése. A mohácsi vészt követő tizenöt esztendő alatt a protestantizmus szinte teljesen meghódította Erdélyt és Magyarországot, annak ellenére, hogy az egyidőben uralkodó két király (Szapolyai János és I. Ferdinánd is) meggyőződött katolikusok maradtak, és akadályozni próbálták a lutheri tanok terjedését.

Szapolyai (Zápolya) János

Szapolyai uralkodása alatt nem

sok okmány maradt fenn az országban a reformáció állásáról.

(folytatás a 2. oldalon)

A reformáció (5. rész)

(folytatás az első oldalról)

A wittembergi egyetemen, a reformáció németországi fellegvárában viszont a diáknévsorok nagyszerűen igazolják, hogy az ország számtalan jelentősebb településről megjelentek a német és magyar anyanyelvű diákok egyaránt.¹

Szapolyai János 1511-től Erdély vajdája lett, és az ő feladata volt az 1514-es Dózsa György vezette parasztfelkelés leverése is, amelyet rendkívüli kegyetlenséggel vitt végbe. Másrészt a mohácsi csatától távol maradt seregével, közvetetten hoz-

¹ Zoványi Jenő: *A reformáció Magyarországon 1565-ig*, 110.

zájárulva ezáltal a tragédia méreteinek növeléséhez.

Miután a törökök 1526-ban elhagyták az országot, Szapolyai országgyűlést hívatott össze Székesfehérvárra,

Szapolyai János király hiteles portréja Erhard Schön fametszetén

ahol királlyá választották, majd I. János néven megkoronázták. Egy hónappal megkoronázása után Pozsonyban a rendek magyar királlyá választották I. Ferdinándot is, így Szapolyai egyre inkább az ország keleti felére szorult ki, nagyjából arra a részre, amely fia, János Zsigmond idejében Erdélyi Fejedelemséggé alakult át.

Amint előzőleg is olvashatták már, Szapolyai mindvégig megmaradt hűséges katolikusnak. Habár a pápa kiátkozta őt amiatt, hogy nem ismeri el Ferdinándot egyetlen királynak, mégsem gondolt a vallása megváltoztatására. Hűséges híve, Martinuzzi Fráter György látta el halálos ágyán az utolsó kenettel.

Az országgyűlés Szapolyai idejében is, az ő személyes támogatásával újból törvényeket fogantatosított a reformáció ellen.

Ennek ellenére uralkodásának éveiben a reformáció mégis szépen fejlődött Erdélyben. Hogyan és miért?

Egyrészt, közvetve ugyan, de a király hozzájárulásával. A mohácsi csatában az erdélyi püspök odaveszett. Mivel más hely nem igazán állt az uralkodó rendelkezésére, a gyulafehérvári püspöki palotát lefoglalta királyi székhelynek, így a püspöki szék üresen maradt.

Másrészt az erdélyi főnemsek a reformáció oldalára állottak. Egye-

Tartalom

Kalotaszeg reménye

2016/ 7. szám, szeptember

A reformáció (5. rész) folytatás.....	1
Utam Istennel.....	4
Igemorzsák.....	7
Tízparancsolat (7)	8
Egészségünk	14
Imasarak.....	16
Szó-kincs	17
Kalotaszegi Istenes vers.....	20
A hónap receptjei	21
Séta a Fenes patak völgyén	22
Nyerő kérdés	24
Hirdetések.....	24

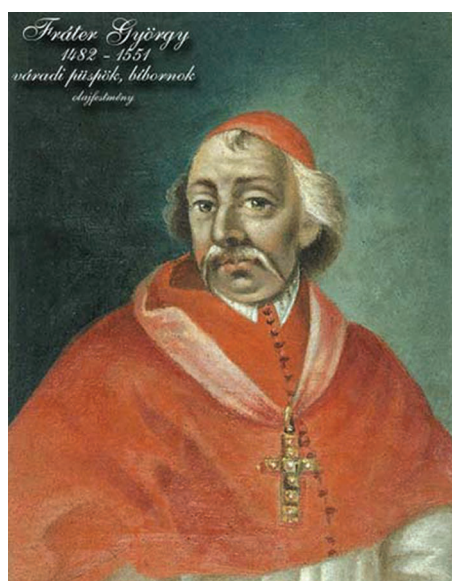

A pozsonyi vár, a mai Szlovákiában

A három részre – keleti, nyugati, és központi, török fennhatóság alatti részre – szakadt Magyarország, 1568 körül

sek talán érdekből, mások mélyebb meggyőződésből. Sokan istenítéletet véltek felfedezni a mohácsi vészben:

**Martinuzzi Fráter György (1482-1551),
Kelet-Magyarország kormányzója,
esztergomi bíboros**

úgy gondolták, Isten a török által lesújt az országra, mivel a magyarok eddig nem hallgattak Isten szavára, a Szentírásra. Károli Gáspár bibliafordító a *Két könyvében*, kimondottan istenítéletet lát a mohácsi eseményekben: „...indítása nélkül mégcsak szívébe is nem jönne a török császárnak, hogy Magyarországot megrontassa, ha... az Isten nem sugná az ő filébe, hogy felfegyverkezzék...”²

Szapolyai János nem merte számon kérni a nemeseken döntésüket, mivel azok – ha valamilyen dologban nem egyezett érdekük a királlyal – mindig azzal fenyegetőztek, hogy átpártolnak I. Ferdinándhoz, az ellentáborba (ami sokukkal meg is történt később).

Ilyen körülmények között a király politikai és vallási téren is kénytelen volt

² <http://mek.oszk.hu/02200/02228/html/01/217.html>.

kedvezményeket nyújtani a nemességnek. Így a király akaratával ellentétesen a reformáció zavartalanul terjedhetett Erdélyben uralkodása alatt.

I. Habsburg Ferdinánd

Mint általában a Habsburgok, Ferdinánd is hithű katolikus maradt, ellenséggé tekintve a protestánsokra.³ Uralkodása más területein, például Ausztriában, üldözte őket, sőt, Bécsújhelyen fel is akasztatta a lutheránus prédikátorokat. V. Károlyhoz hasonlóan ő is átlátta, hogy az Egyház presztízsének megkérdőjelezése egyben kétségben vonhatja a császárság⁴ isteni eredetét, valamint Istentől kapott tekintélyét is. Ezért sem merült fel soha a német-római császár által

³ E. Kovács Péter: Ferdinánd főherceg és Magyarország (1521-1526). In: *Történelmi Szemle*, 2003/1-2, 38.

⁴ A német-római császárokat, így V. Károly császárt is, a pápa koronázta meg.

jóváhagyott osztrák királyban, Habsburg Ferdinándban, hogy a katolikus egyháztól elpártoljon.

Habsburg Ferdinánd

Ami az üldözést illeti, tette volna ezt Nyugat-Magyarországon is, ha képes lett volna rá, hisz 1527-1559 között számos, a protestantizmust ellehetetlenítő rendeletet igyekezett elfogadtatni az országgyűléssel.

De, mint Szapolyai kelet-magyarországi részein, a mohácsi csatavesztést követően Ferdinánd területein is nagy hatalomra tett szert a főnemesiség, és jórésztük már át is állt a reformáció oldalára.

Ferdinánd ezért kénytelen volt tudomásul venni a fennálló helyzetet, hiszen nemhogy vallási kérdésekben, de politikai dolgokban sem rendelkezett megfelelő erővel, hiszen őt meg állandóan ugyancsak azzal fenyegették a magyar nemesek, hogy a másik oldalhoz, a Szapolyaiéhoz állnak át. Amint már korábban is említettük, a különböző érdekek miatti oda-visszapártolás sok esetben meg is történt.

Egy példa arra nézve, hogy mennyire lehetetlen helyzetben volt a király: a protestáns Thurzó Elek országbíró kemény hangvételű levelet küldött Ferdinándnak⁵. Ferdinánd pedig nemhogy nem torolta ezt meg, hanem rövid időn belül nádorrá – azaz, Magyarország első emberévé – volt kénytelen kinevezni Thurzót...

Ennek tanulsága az, hogy a király nem tehette azt, amit óhajtott, hanem csak azt, amit a politikai helyzet lehetővé tett számára, akár politikai, akár vallási téren.

Összegzésképpen hadd tekintsük meg ezt a sajátos magyarországi helyzetet! Katolikus királyok uralkodása alatt az ország kilenctized része protestánssá lett a tizenhatodik században úgy, hogy a királyok szinte semmit sem tehettek ellene. II. Lajost a

⁵ Erdélyi Gabriella: Vita a helytartóságról, In: *Századok*, 2000. II. 341-371.

környezete készítette rá, hogy gyakorlatilag kedvezzen a lutheri tanoknak, Szapolyait és Ferdinándot pedig a magyar nagyurak kényszerítették passzivitásra a reformációval szemben.

Magyarországon, más európai országokkal szemben, a reformáció töretlenül terjedt, nem a királyok támogatásával, hanem pártfogásuk nélkül, vagy ellenszenvük dacára. Csodával határos, hogy mindig olyan támogatója volt a magyarországi reformációnak, amely a királynál is erősebbnek bizonyult.

Következtetés

Habár – mint később látni fogjuk – a következő századokban Nyugat-Magyarországon erőteljesen visszaszorították a reformációt, Kelet-Magyarországon, és ezen belül Erdélyben, Isten Gondviselése folytán mind a magyar, mind a szász lakosság túlnyomó része azóta is mindvégig megmaradt a protestáns, Bibliára alapozó hitben, és ezáltal az evangélium fénye sokkal szabadabban áradhatott népünkre.

Ne felejtünk el hálát adni naponta Istennek ezért a nagy kegyelemért, amelyben annak idején őseinket, ma pedig minket részesít.

Filep István,
lelkész, Kolozsvár

Utam Istennel

Találkozásom Jézussal

Mezei Áronnak hívnak, és a 80-as évek elején láttam meg a napvilágot egy székelyföldi kisvárosban, Gyergyószentmiklóson. Gyermekkorom egy részét a Keleti-Kárpátok hegyei

Mezei Áron

között töltöttem, és a hegyvidék, erdők, a természet szeretete mindig is életem része volt.

Szüleim nem voltak nagyon vallásos emberek. Persze, tartották a keresztény szokásokat, ünnepeket, mint mindenki más. Húsvét, karácsony, családi események: keresztelő, temetés – a templom árnyékában... Az ünnepeken kívül, a hétköznapiakban pedig egy teljesen más élet, Isten nélkül. Ezt nevezik ma kereszténységnek.

Ötéves koromban édesanyám – akiben mindig is volt egy tisztább, igazabb élet utáni vágy – olvasni kezdte a Bibliát, megismerte Istent, ahogy addig még soha, és szövet-

séget kötött Istennel, Jézus példája szerint. Akkoriban családjunk egy válságos időszakot élt át, és édesanyám döntése Isten mellett még inkább kiélezte a helyzetet, így a szüleim néhány évig távol kerültek egymástól. Én édesapámmal és nagyszüleimmel maradtam, bár legszívesebben édesanyám mellett lettem volna. Nyári vakációban elengedtek hozzám, és ott, egy faluban a magyarországi határ mellett, hetente eljártam gyülekezetbe. Édesanyám sokat mesélt Istenről, a Biblia igazságairól, én pedig érdeklődéssel hallgattam. Vágy született bennem is egy nemesebb, jobb élet után.

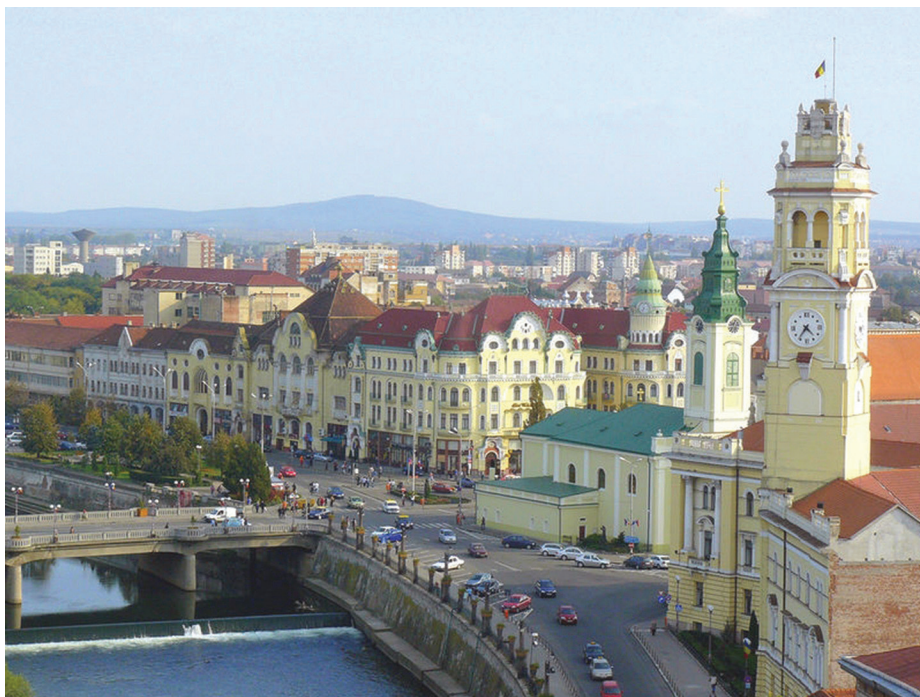
Egy idő után választhattam, hogy hol, melyik szülőmnél éljek tovább, és én édesanyám mellett döntöttem. Nemsokára édesapám is hozzánk költözött. Teltek az évek, és én gyereként szívesen jártam gyülekezetbe, örömmel olvastam a Bibliát.

Tanulmányaimat Nagyváradon folytattam, mindennap ingáztam, és hétvégén egyre többször mentem oda imaházba. Bár szerettem az én kis falusi gyülekezetemet, a fiatalok társaságába is vágyakoztam. Vonzott az énekkar, a közös programok, kirándulások.

Ebben az időszakban – úgy 17-18 éves koromban – történt az Istennel való első találkozásom. Talán furcsának tűnik ez a megfogalmazás, de tudom, hogy ez egy valóságos élmény volt, amikor is átéltem Isten közelségét. Azóta sem tudom elfelejteni, és ha te, kedves Olvasó, átéltél vagy át fogsz élni valamikor ehhez hasonlót, biztos vagyok benne, hogy életre szóló, életedet meghatározó tapasztalat lesz!

A nagyváradi ifjúsági énekkarral éppen hétvégi látogatásra készültünk egy magyarországi kisvárosba, Békésre. Jól emlékszem, amikor indulás előtt az imaház udvarán együtt Isten oltalmáért imádkoztunk.

Hideg, novemberi délután volt. A hozzánk tartozó autók konvojban követték egymást, hogy ne maradjunk el egymástól. A mi autókban négyen ültünk, egy fiatal, jegyes pár

Nagyvárad

elől, én pedig és egy nagyjából velem egykorú fiú hátul. Emlékszem, hogy a sofőr rosszkedvű, sőt ideges volt. Végig panaszkodott, hogy ő legszívesebben nem jött volna el, csak nem volt elég autó, így őt is megkérték, hogy segítsen a szállításban. Említette, hogy nem cserélte le a nyári gumikereket, ennek ellenére vadul hajtott, folyton előzött.

Eltelhetett egy óra, hogy átkeltünk a határon. Alkonyodott, és a lehűlés miatt csúszóssá vált a nedves út. Egy előzés után a száguldó autónk pörögni kezdett az úttesten, és ami ezután történt, csak néhány pillanatig tartott, de elég volt, hogy az életem emlékei is filmként végigpörögjenek a gondolataimban. Ilyenkor kicsúszik az ellenőrzés az

Mezei Áron feleségével, Erikával és két kisfiukkal, Márkkal és Otniéllel a kiskapusi házuk előtt

Kiskapus

ember kezéből, a dolgok a beleszólásunk nélkül történnek. Hallottam a sofőr kiáltását: Istenem segíts! Kerécsikorgás, csattanás, üvegszilánkok mindenütt. Az ütközéstől tehetetlenül ide-oda csapódtam, majd hirtelen mintha egy erő kidobott volna a hátsó ablakon. Utólag tudtam meg, hogy a mellettem ülő társam szintén a hátsó ablakon esett ki, még előttem. Szállingózó kottalapokkal együtt landoltunk az országút melletti szántóföldön. Ezután az autó még bucskázott néhányszor, és tőlünk 10-15 méterre, kerekeivel fölfelé megállt. A mögöttünk utazó társaink kiszálltak a járművekből, és ijedten rohantak felénk. (Mesélték, hogy láttak minket bábukként kirepülni a kocsiból.) Mire föltápáskodtam, egyikük éppen odaért, én pedig reflexszerűen belekapaszkodtam és erősen átöleltem, mintha az életet akartam volna megragadni és nem elengedni.

Miközben egyre többen a helyszínre siettek, és kiderült, hogy senkinek sem lett komolyabb baja, én csak álltam, és próbáltam magam-

hoz térni a sokkos állapotból. A kiérkező rendőrök és mentősök az autóról látván nem a túlélők, hanem az áldozatok felől érdeklődtek. Akkor nagyon élesen és világosan belém nyilalltak a következő kérdések: „Miért nem haltam meg, miért maradtam életben? Azt jelenti, hogy Isten szeret, és van valamilyen terve velem? Ha ez így van, akkor mi az életem értelme? Tudni akarom, mi ez a terv!”

Életemben először éreztem igazán Isten közelségét, tapasztaltam, hogy Ő valóban ott állt mellettem és angyalai által megvédett a biztos haláltól. Azelőtt is voltak Róla ismereteim a Bibliából és mások beszámolóiból. De nem volt személyes kapcsolat, találkozásom Vele. Sőt, nem is sejtettem, hogy lehet ilyen tapasztalatom. Ugyanazt éltem át akkor, mint Jób, amikor kijelentette Istenről: „Az én fülemnek hallásával hallottam Felőled, most pedig szememmel látlak Téged” (Jób 42:5). El tudtam mondani, hogy Isten nemcsak az emberiség Megváltója, hanem az én személyes Szabadítóm is. Ki akar-

ta magát nyilatkoztatni számomra. Olyan helyzetbe akart hozni, amikor felteszem Neki ezeket az életbe vágó kérdéseket. És Ő idővel válaszolt is ezekre a kérdésekre. De ez már egy másik történet...

Kedves testvérem, találkozál-e már személyesen Krisztussal? Ha igen, biztosan nem felejtetted el. Mit mondott neked? Lehet, hogy Isten éppen egy nehéz helyzet által próbálta vagy próbálja tudatosítani benned, hogy ott van melletted, törődik veled, érdekli a sorsod. Talán egy betegségben, anyagi nehézségben vagy család-

di válságban szeretne megszólítani, szeretetéről biztosítani. Megmutatni neked életed valódi célját, értelmét. Megváltoztatni az életedet.

A vallás a Krisztussal való személyes kapcsolat nélkül semmit nem ér. Talán eddig nem érezted szükségét annak, hogy tapasztalatokat szerezz Istennel. Vajon fontos-e megismerni Istent a hétköznapi életben? Sőt, ettől függ az üdvösségünk! „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” (Jn 17:3)

Tedd fel a kérdést: „Miért születtem erre a földre? Mi az életem értelme? Mi Isten terve és célja az életemmel?” Ő nem fog válasz nélkül hagyni. Már küldött is választ, egy levelet. Ott van a polcodon, az asztalodon: a Bibliát. Ha valódi válaszokat szeretnél, abban megtalálod. Csak kérdezd meg őszintén, „remegve és ámulva”, mint Pál: „Mit akarsz, hogy cselekedjem?” (ApCsel 9:6).

Mezei Áron,
Magyarkiskapus

Igemorzsaák

Mit is adhatnánk Öneki?

„Két ember méne fel a templomba imádkozni: az egyik farizeus, a másik vámszedő. A farizeus megállván, ily módon imádkozék magában: Isten! Hálaikat adok, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák, vagy mint ím, e vámszedő is. Böjtölök kétszer egy héten, dézsmát adok mindenből, amit szerzek. A vámszedő pedig távol állván, még szemeit sem akarja vala az égre emelni, hanem veri vala mellét, mondván: Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!” (Lukács 18: 10-13)

Első pillantásra ez a farizeus nagyon jó, hívő embernek tűnik: böj-

tölő, rendszere-
sen tizedet adó,
templomba járó,
imádkozó ember,
aki ráadásul nem
követel, hanem
hálaikat ad Isten-
nek. Ezen kívül,
ha szavai igazak,
nem ragadozó,
nem hamis, nem
parázna. Nem is
csoda, hogy lenézi
a vámszedőt, aki
bűnösen, másokat
kizsarolva él.

Régebben, amikor a férjem még Kolozsvárra járt be dolgozni, megismerkedett egy idősebb, zsidó származású emberrel. Egyik szombaton éppen akkor találkoztak, amikor a bácsi a zsinagógába igyekezett. Beszédbe elegyedtek, szót követett, és az illető valamiért hagra gerjedt, majd szitkozódva Istent kezdte káromolni. A férjem ekkor rákérdezett:

- Miért jár templomba, ha így káromkodik?

- Tudod, fiam – felelte ő – mindennek megvan a maga értelme.

Egyszer egy falumbeli asszonnyal beszélgettem, aki elmondta, hogy már számtalanszor megsegítette őt az Úr, és rengeteget kapott Tőle. Ekkor valami eszembe jutott, így megkérdeztem:

- És te adtál Neki valamit?

- Hát igen... én egy vasárnap sem hiányzom a templomból!

Ez nagyon szép, de most mindannyiunknak

A széles és a keskeny út

feltennem a kérdést: Mit adhatna a teremtmény a Teremtőjének? Elég-e az, ha megjelenünk Isten házában és hálaát adunk Neki? Gondoljunk arra, hogy a fenti Igében bemutatott farizeus is ezt tette, Jézus mégis így szólt róla: „Mondom nektek, ez (azaz a vámszedő) megigazulva méne alá az ő házához, inkább, hogynem amaz (a farizeus).” (Lukács 18:14)

Jakab 1:22 versét idézném: „Az ígé-
nek pedig megtartói legyetek, ne csak
hallgatói, megcsalván magatokat.”

Ha a széles úton járó emberek vagyunk, akkor Istent ott szoktuk hagyni az imádat helyén, és nélküle haladva életünk útján, sokszor oly dolgokat cselekszünk amelyeket szégyellnénk, ha rádöbbenénk, hogy Ő mindig lát minket. Ugyanakkor, valamely furcsa logika folytán, az ilyen ember sokszor önisátságba esik, és hajlamos másokat – akiket magánál bűnösebbnek tart – lenézni.

„Menjetek be a szoros kapun. Mert tágas az a kapu, és széles az az út, mely a veszedelemre visz, és sokan vannak, akik azon járnak. Mert szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely

A farizeus és a vámszedő imája

az életre visz, és kevesen vannak, akik megtalálják azt.” (Máté 7:13-14)

Döntenünk kell afelől, hogy melyik útra kívánunk rátérni, mert sajnos arany középút nincs. Nem szolgálhatunk egyszerre két úrnak¹, nem lehet ugyanazon kútból édes és keserű vizet is meríteni.

Jézus megtisztítja a benne hívó leprást

Máté 15:8-ban így beszél Jézus az akkori zsidó nemzetről: „Ez a nép szájjával közelget hozzám, és ajkával tisztel engem, szíve pedig távol van tőlem.”

¹ Máté 6:24.

Vajon ma rólunk mit mondana?

Újból feltevődik hát a kérdés: mit adhatnánk mi Őneki? A 24. Zsoltár első versében a következőt olvashatjuk: „Az Úré a föld és annak teljessége, a föld kereksege és annak lakosai.” Ha minden, és ezzel együtt mi is az Ő teremtetett tulajdonai vagyunk, akkor mit is nyújthatnánk Neki?

Máté 8:2-3-ban egy szegény, leprás emberről olvasunk: „És íme eljövén egy bélpoklos, leborula előtte, mondván: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. És kinyújtván kezét, megillette őt Jézus, mondván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal eltisztult annak poklossága.”

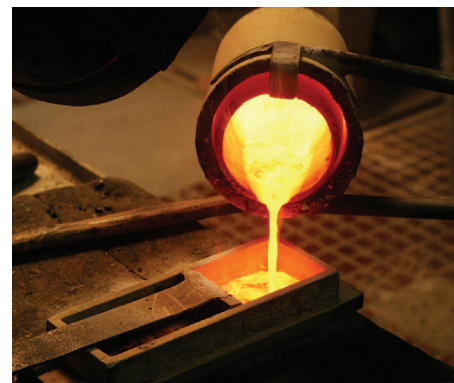
Mi is olyanok vagyunk, mint ez a beteg ember: talán bőrünkön nem, de belül telve tisztátalansággal. Ha viszont Jézus elé jövünk, és leborulunk Előtte, akkor Ő ugyanúgy megtisztíthat minket és egész életünket. Ő, aki szívünkbe lát, és Aki előtt egész múltunk, sőt jövőnk is nyitott könyv, nem iszonyodik tőlünk, hanem szeret minket, és a mi viszonszeretetünkre, illetve a Néki átadott szívünkre vágyik. Igen, minden az Övé, kivéve az emberi szívet, amelyet ha akarunk, elzárhatunk Előle – az Ő szomorúságára, és a mi nagy kárunkra.

Az alábbi verssorokat valószínűleg a Malakiás 3:3² versére gondolva írhatta le valaki:

2 „És ül mint ötvös vagy ezüstitisztogató, és megtisztítja Lévi fiait és fényessé teszi őket, mint az aranyat és ezüstöt...”

„Szent nyugalommal figyeli, nézi, Az olvasztótüzet, az Ötvös, az Égi, Várja hogy a boldog óra üssön, S megláthassa arcát a tiszta ezüstön.”

Drága Olvasók! Rájöttünk-e már, hogy melyik az az egyedüli dolog, amelyet Őneki adhatunk?

Ezüst olvasztása

„Drága Megváltónk, fogadd el megfáradt, bűnös szívünket, és tisztíts meg minket, kalotaszegi népet. Add, hogy visszanyerjük eredeti képmásunkat, amelyre Ádám ősatyánkat formáltad annak idején: a Te szent képedre és hasonlatosságodra. Az Úr Jézus kifolyt vére érde méért kértünk mindezekre. Ámen.”

Szallós Erzsébet,
nyugdíjas, Magyarvista

A Tíz-parancsolat

(7. rész)

A hatodik parancsolat

„Ne ölj.” (2 Mózes 20:13)

Ez egy rendkívül szűkszavú parancsolat, ám annál mélyebb az értelme. Hogyan is magyarázhatnánk ezt a két szót? Mit ne öljünk? Mikor ne öljünk?

A szabály és az elv (princípium) közötti különbség

Azt, hogy a Tízparancsolat tíz szabályt, vagy tíz elvet foglal-e magába, ennél a parancsolatnál különösen fontos megértenünk. Mi a szabály? Például, vegyük a jobboldali közlekedését: Európában a gépkocsiknak a menetirányra nézve az úttest jobb

oldalán kell közlekedniök. De ugyanaz Nagy Britanniában már nem érvényes: ott a közúti közlekedés a bal oldalon történik. Számos szabályt állítanak fel az iparban – „minden csap és minden zár, balra nyílik, jobbra zár” –, a közösségi életben: – pl. a déli harangszó – ugyanígy a helyi szokások, étkezés, udvariasság, köszönés, öltözködés terén. Mindezek rendkívül hasznosak lehetnek, és életünk megkönnyítését, helyes lefolyását szolgálják. Ekképpen, ha a Tízparancsolat tíz szabályt jelentene, bárki, szinte gondolkodás nélkül, egy kis jóindulattal alkalmazhatná őket. Ám az idő múlásával, vagy a különböző

kultúrákban változhatnak a körülmények: mi lesz akkor a szabályokkal? A legszembetűnőbb e szempontból a szombat parancsolata, melyben az Úr csak ennyit mondott: „...*semmi dolgot se tégy azon...*” (2 Mózés 20:10)

Semmi dolgot? Vajon mit jelent ez? A falusi gazdaságban a teheneket meg lehet-e fejni? A lovat megitatni? A tyúkokat kiengedni és magot vetni eléjük? Természetesen, úgy ahogy a kisgyermeket is pelenkázunk, megmossuk, az ételt megmelegítjük, az asztalt megterítjük, betegek esetén a szükséges gyógykezeléseket elvégezzük... De hát ez mind dolog! mondhatná valaki. Valóban, de az ésszerűség megkívánja, hogy azt, ami el nem halasztható, mindennapi munka, végezzük el. Azonban, Isten iránti szeretetből, mivel ez a Vele való közösség napja, nem a szombati nyugalomnapon megyünk el szántani, vagy aratni, kaszálni, nem akkor vakolunk, festünk, javítunk, építünk

Zsidó család az ünnepi asztal körül

– hisz ezeket a hat munkásnapon is el lehet végezni, Isten áldásával. Ugyanígy, a gyárba, munkahelyre való bejárás, a teherszállítás, de a gyermekek, ifjak fő elfoglaltsága: a tanulás vagy a vizsgázás is kerülendő e napon. Tehát, itt nem egy pontos szabályról, hanem egy *elvről* van szó, amelyet az Istenhez fűződő viszonyunk, az ésszerűség és az imalelkülettel való Bibliatanulmányozásunk alapján alkalmazhatunk.

Isten kezdetben meghatározta Izráelnek, hogy mannat se menjenek gyűjteni a tábor köré szombaton,

mivel pénteken kétszeres adagot gyűjthettek. Ez logikus volt, hiszen a pusztai vándorlás során e kis, magszerű mennyei élelelem gyűjtése és elkészítése volt az egyik fontos dolguk¹.

Csakhogy, az Úr a szombatra vonatkozva ezt is mondta: „*Ne gerjesszetek tüzet a ti házaitekban szombatnapon.*” (2 Mózés 35:3) Ez a Sínaj-pusztában meleg éghajlatában nem is volt szükséges, de mi legyen akkor, ha valaki télen, hideg éghajlaton is az Igéhez hűséges akart maradni? Az idősebbek bizonyára visszaemlékeznek arra, hogy az országunkban élő zsidóságnak milyen problémát okozott ez a vers: régebben, amikor nem léteztek a mai, modern fűtési

rendszerek, mit tehettek, különösen a hideg évszakban, a Tóra² betűjéhez hű izraeliták? Ahogyan nekem is elmesélték, a falvakban, városokban szétszóródott zsidó családok a körülöttük élő nem-zsidókat: románokat, magyarokat kérték meg szombaton e feladatra... Csakhogy, a negyedik parancsolat így szól: „*semmiféle dolgot se tégy azon se magad, (...) se szolgád, (...) se jövevényed...*”³ Azaz, ha egy

¹ „A manna olyan volt mint a koriander-mag, hasonló az illatos gyantacsepphez. A nép elszéledt, és úgy szedegette. Kézimalmon megőrlték, vagy mozsárban megtörték, azután fazekakban megfőzték és lepényt készítettek belőle. Olyan íze volt, mint az olajos süteménynek. Amikor a harmat leszállt éjjel a táborra, akkor szállt le a manna is.” (4 Mózés 11:7-9, az Új Protestáns Fordítás szerint.)

² A Tóra: héberül a Tanítás, Mózes öt könyvét foglalja magába

³ 2 Mózés 20:10

Házi kenyérsütés Kalotaszegen

munka bűnnek számít ezen a napon, másvalakit sem használhatok fel ennek elvégzésére. Mi lett volna, vagy mi a megoldás e kérdésben? Ha úgy ismerjük Istent, ahogy Jézus Urunk tanított: mint mennyei Atyánkat, akkor tudjuk, hogy egy szerető apa sosem kérne képtelen dolgokat gyermekeitől, csak azért, hogy életüket megnehezítse. Tehát, a tűzrakási vagy gyújtási tilalom is csak olyan éghajlatra vonatkozhat, amely a tüzet nélkülözhetővé teszi. Más szóval, itt nem egy merev szabályról, hanem a tilalom mögött meghúzódó elvről van szó: ne tegyünk meg az Úr napján olyasmit, ami elkerülhető, amire nincs feltétlenül szükség.

Most azonban térjünk vissza a hatodik parancsolathoz.

Az egyik legnehezebb parancsolat

Egy amerikai orvos írását olvastam évekkel ezelőtt, ahol a parancsolat esetében magyarázta az elvi alkalmazást: *minden az Istenhez fűződő viszonyunktól függ.* Az Istent kevésbé ismerő, vagy Ővele nem törődő, vagy Őbenne nem is hívó ember számára mindez csak annyit jelent, hogy békeidőben, ok nélkül, gonoszul rá ne támadjak embertársamra. Ezt az ateista berendezkedésű államok is megértik, és így bárki életének a kioltása a legnagyobb bűnnek számít, és e célból a rendőrség, csendőrség, katonaság, bíróságok és börtönök hivatottak a rend megőrzésére. Mi

Megvakult katonák az első világháborúban

is lenne, ha a Föld számos háborús övezetéhez hasonlóan, nálunk is anarhia, féktelen gyilkolás, pusztítás törne ki?

Azonban, mi történik, ha parancsra kell ölnöm? Mindenki számára kitörölhetetlen történelmi emlék a múlt század két rettenetes világháborúja, melyben emberek millióit – franciákat, németeket, angolokat, oroszokat, olaszokat, románokat és magyarokat, sok más néppel együtt, hajszolták egymás ellen. Mi módon válhatott a tegnap még békés szabó, cipész, tanító, mérnök, földműves vagy juhász, szinte egyik napról a másikra, szuronnal, golyóval, gránáttal, gázzal vagy ágyúval öldöklő gépezetté...? Nem is szólva a mindehhez valahogy oly „természetesen” kötődő esztelen rombolásról, rablásról, nemi erőszakról és kínzásokról?

Sosem felejttem el a választ, amit a katonaságban a tisztünktől kaptam, amikor a géppisztolyom csövére feltűzött szurony felső élén levő fűrész rész értelme felől érdeklődtem: „Ez arra való, hogy amikor beledöföd az ellenségbe, fűrészszelő mozdulattal vágjad felfele a bordáit...” Valóban, Erich Maria Remarque-nak az első világháborúról szóló, általam sokszor kiolvasott, *Nyugaton a helyzet változatlan* című könyvéből emlékszem arra, amikor a német katonák panaszkodnak, amiért a töltnyek fogytával, az akkoriban még hosszú,

kétélű szurony a közelharcok során beakad a ledöföttek belső szervei, bordái közé, és amíg ki próbálsz ráncigálni, téged intéznek el... ezért a tapasztalt katonák a szurony helyett inkább a gyalogsági ást javasolták, amelynek élével az ellenfél nyakára kellett erőteljesen lecsapni.

Szerencsére a nyolcvanas években béke volt Romániában, s így az egész katonai szolgálatom ideje alatt csak egy lopott tyúkot öltem meg lent, a Bánság egy falujában egy szép őszi napon. Azt is csak félig, olyan irtózat fogott el engem, a városi gyereket, miközben jobбомmal a véres kést, balommal pedig a lüktető, tollas nyakat markoltam. A félig elvágott nyakú tyúk halálos vergődésében borzalommal tekintett rám,

Régi szuronypenge

Első világháborús német szurony

míg én tehetetlenül felegyenesedtem. Falun felnőtt oltyán bajtársam ekkor jót nevetett, kivette kezem-

ből a kést, rátaposott a tyúk fejére, s úgy átvágta a nyakát mint ahogy a deszkán vágjuk a kenyeret. A tyúkot megkopasztottam, kibeleztem, megsütöttem – akkoriban a konyhán dolgoztam – de habár még azidőtájt nagy húsevő voltam, nem tudtam enni belőle: az egész barátaimnak daraboltam szét, nagy örömeikre. Hosszú ideig éreztem még tenyereimben a nyak halálos lüktetését, s katonaingem ujján a forrázott, perzselt tollszagot... Vajon belőlem is a megkívánt, kemény gyilkos vált volna egy háború esetén? Teljes bizonyossággal: pár hónap múlva, egy rendkívül hideg tél után, mocskosan, bűdösen, a sok nélkülözést, kínzást, igazságtalanságot, fenyegetést, trágár gyalázkodást, megalázást követően, tavaszra puha, személytelen agyaggá váltunk a kiképzőtisztek kezében. Úgy éreztem, bármit megtennék, csak hagyjanak békén. A benünk feltörő dühöt és kétségbeesést ekkor már mesteri módon lehetett volna kanalizálni az általuk kívánt irányba. Hiába, ez is egy tudomány...

Emlékszem egy esetre, amikor éppen oltyán társammal kellett egy párban a közelharcot tanulnunk: összecsapást, átdobást. Hirtelen, miközben valódi harcot mímelve ordítottunk, magamról elfeledkezve, az egyébként rendkívül rendes, barátságos fiú arcába sütöttem el - szerencsére csak vaktölténnyel töltött - géppisztolyomat. Mindketten meglepődtünk, s én meg is ijedtem, hisz még így is a kirepülő apró, fém hüvelydarabok a szemébe fúródhattak volna...

Mi történt velem? Azóta is sokszor elcsodálkoztam azon hívő emberek naívságán, akik, amikor még kötelező volt a sorkatonaság, fegyvert fogtak, letették a katonai hűségsküt,⁴ de fogadkoztak, hogy háború esetén ők bizony nem ölnének, mert akkor már inkább választanák az azonnali főbelövetést. De hát ha

⁴ Melynek egyik mondata: „*Jur, că voi îndeplini întru tocmăi ordinele comandanților mei*” - azaz, „*Esküszöm, hogy pontosan engedelmeskedem feletteseim parancsainak.*”

valaki békeidőben nem vállalja a kisebb meghurcolást, a ravasz hadigépezet kis csavarjaként hogyan tenne szert ilyen bátorságra a nagy veszély idején?

De mit szól erről az Úr Jézus?

Emlékszünk-e arra az esetre, amikor Péter, Jézust védelmezve, kardot ránt a Gecsemáné kertben? Mely halál lett volna szebb, mint a túlerőben levő ellenséggel harcolva, életedet adni az Üdvözítőért...! Érdekes, hogy Péter, aki egy-két órára rá már nem merne vállalni azt sem, hogy ismeri Jézust, most akár a legnagyobb áldozatra is kész – persze, karddal a kezében, s nem mint tehetetlen bárány! Oda is csap az egyik szolga nyakára, de csak a fülét sikerül elvágni. Íme mit mond ekkor Jézus: „Tedd helyére szabtyadat: mert akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök. Avagy azt gondolod-é, hogy nem kérhetném most az én Atyámat, hogy adjon ide mellém többet tizenkét sereg angyalnál?” (Máté 26:52-53)

Amikor annak idején e szavakat olvastam, mintha lepel hullott volna le a szememről: valóban, az Atya a mennyei sereget állíthatja mellénk, ha jónak látja, melynek egyetlen angyala is elég egy egész tábor legyőzéséhez!⁵ Krisztus tanítványának ekképpen nem kell többé a saját védelmére gondolnia, hanem csak Urának, Isten Bárányának a követésére, aki alázatos volt és szelíd,⁶ és arra tanított, hogy még az ellenségünket is szeretni kell (Máté 5:44). Sőt, „... aki arcul üt jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is.” (39 vers) Az Úr pedig, ha jónak látja, megvédelmezi őt hatalmas erővel: „Magatokért bosszút ne álljatok, szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak,

5 Ezékiás király idejében egyik éjszakán „kijött az Úr angyala, és levágott az Assíriabeli táborban száznolcvanötezeret, s mikor jó reggel felkeltek, íme mindenhol holttestek heverték.” (2Királyok 19:35)

6 „...tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok, és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.” (Máté 11:29)

Román katonák 1989 december 23-án

mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az Úr. Azért, ha éheznek ellenséged, adj ennie, ha szomjúhozik, adj innia: mert ha ezt míveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére. Ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.” (Róma 12:19-21)

Ha ezt egy személy, egy család, vagy akár egy egész nép megérti, és elfogadja: annak Isten lesz a pajzsa és védelmezője. Nem kell hadviselést tanulnunk, lőfegyvert vagy kést hordanunk, sem karaté tanfolyamra járnunk, de még vérengző kutyákat

sem kell a ház körül tartanunk: „Az Úr az én kösziklám, váram és szabadítóm, az én Istenem, az én kösziklám, Őbenne bízom: az én pajzsom, idvességem szarva, menedékem.” (Zsoltár 18:3)

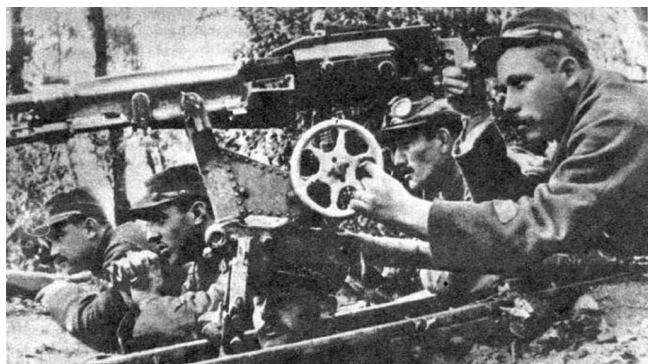
De hát – mondhatná valaki – nemde Isten parancsa volt az, hogy minden 20 év feletti férfi Izraelben hadköteles,⁷ és ugyanakkor Ő parancsolta meg a Mózes, majd Józsué vezette zsidó seregnek a kánaániták kiirtását is...!⁸

7 4 Mózes 1:3

8 5 Mózes 7:1-2

Jézus meggyógyítja a Péter által megsebzett Málkus fülét

Magyar katonák az első világháborúban

Isten progresszív (fokozatos) vezetése

Az emberiség történelmének útja Édentől Édenig tart. Az elveszett Édentől, ahol békesség uralkodott és a halál fogalma ismeretlen volt, de ahonnan ősüleink, helytelen döntésük miatt kiűzettek – egészen az Úr Jézus Golgotai áldozata révén visszanyert Édenig, a Mennyei Jeruzsálemig és az újjáteremtett Földre, amelyet Krisztus készít el az Őt szeretőknak.⁹ Itt nem lesz többé halál, sem fájdalom (Jelenések 21:4). Nem kellene-e már most készülödnünk erre az országra?

Isten sosem akarta hogy az ember elbukjon, és megtanulja a bűnös viselkedésmódokat. Az ember, habár Isten már az Édenkaputól kezdve állandóan megtérésre hívogatta, mégis egyre messzebb került az édeni jellem-ideáltól, lejjebb és lejjebb süllyedve a bűnben. Az első gyilkos, Kain behozta világunkba a gyűlöletet, a gyilkosságot s az Istent is becsapni akaró tettetést,¹⁰ leszármazottja, Lámekh

9 „És monda az, aki a királyiszéken ül vala: Ímé én mindent újjá teszek.” (Jelenések 21:5) „Amiket szem nem látott, fül nem hallott, és embernek szíve meg se gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknak.” (1 Korintus 2:9)

10 „Monda az Úr Kainnak: Hol van Ábel, a te atyádfia? Ő pedig monda: Nem tudom, avagy őrizője vagyok-e én az én

pedig a többnejűséget és a gyilkos boszút.”¹¹

Lassan megtelt a föld erőszakossággal és bálványimádással. Az emberek leigázták és rabszolgasorba hajtották egymást, feláldozták gyermekeiket a démon-isteneknek, s a legutálatosabb, fajtalan bűnöket űzték, míg Isten megbánta, hogy embert teremtett.¹² Kiválasztotta Noét, az igazság hirdetőjét, majd az özönvíz és a Bábel tornya után Ábrahámot. Ez utóbbi és az ő leszármazottai voltak hivatva arra, hogy az embereket fokozatosan visszavezessék a kezdeti tisztaságra, az Édeni ártatlanságra. A Megváltási Terv Krisztusnak, az Isten Bárányának az eljövételével érte el csúcspontját, ki makulátlan büntelenségében olyan volt, mint a tiszta fehér lilium e világ bűnének mocsarában, oda-

gyönyörködött a bűnös halálában, hanem hogy az megtérjen és éljen.¹⁴

Mégis, ha a gonoszság a tetőfokára hágott, úgy mint pl. az özönvíz előtti nemzedék, vagy Szodoma és Gomorra esetében, akkor Istennek, mint az élet szuverén urának és egyedüli alkotójának jogában állt és áll ma is, hogy az élet ajándékát visszavegye azoktól, akik e csodálatos adománnyal ismételten, gonoszul visszaélnék. Ugyanez volt a helyzet a Fáraó esetében is: ő, habár tanúja volt Isten mindenhatóságának Egyiptom minden bálványistenével szemben, mégis, szívét megkeményítve a végsőig dacolt Isten akaratával, annyira, hogy a csodálatos módon megnyílt Vörös tengerbe is Izráel után eredt hadseregével. Az Úr ekkor jónak látta azt, hogy az üldöző seregére visszaeressze a tenger vizét, teljesen megsemmisítve azt.¹⁵

Most pedig figyeljük meg a következő verseket:

„Kiáltánk azért az Úrhoz, (...) és meghallgatta az Úr a mi szónkat, és megtekintette a mi nyomorúságunkat

A Vörös tenger ma

tartva szent arcát a verőknek és a köpködőknek,¹³ s imádkozva gyilkosaiért. Igen, mert az Élet Ura sosem atyámfának?” (1 Mózes 4:9)

11 Ugyanott, 19, 23-24 versek

12 „Megbáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön, és bánkódék az ő szívében.” (1 Mózes 6:6)

13 „Hátamat odaadám a verőknek, orcámat a szagatóknak, képmemet nem fődöztem be a gyalázás és köpdösés elől.” (Ésajás 50:6)

(...) És kihozott minket az Úr Egyiptomból erős kézzel és kinyújtott karral (...) És behozott minket e helyre, és adta nekünk ezt a földet...” (5 Mózes 26:7-9)

Itt mindent Isten végzett el: az emberek csak annyit tettek, hogy szorultságukban az Úrhoz kiáltot-

14 „Nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitetlen megtérjen újtárol és éljen.” (Ezékiel 33:11)

15 2 Mózes 14: 23-28

tak, és Isten szabadítást adott nekik, anélkül hogy ők akár egy ember vért is kiontották volna.

Ugyanez a helyzet ismétlődik meg sok száz évvel később: Josafát király idejében több pogány nép szövetségében erős sereg támad Júdára. Íme hogyan szól ekkor népéhez az Úr:

„Nem kell néktek harcolnotok, hanem csak álljatok veszteg, és lássátok az Úrnak szabadítását rajtatok. Júda és Jeruzsálem, ne féljete és ne rettegjete!” (2 Krónika 20:17)

Reggel a zsidó sereg elindul, de úgy hogy az énekesek mennek elől, az Urat dicsérve. Ekkor az ellenséges szövetség felbomlik, és Ammon, Moáb és Edom egymásra támadva, egymás pusztulását segítik elő, úgy hogy mire a júdaiak odaérnek, már

a tizedik csapás esetében,¹⁸ vagy az elemek, a vadállatok, a csodák általi csapásokat: hatalmas jégeső esik a Kánániták seregére,¹⁹ két nőstény medve megöl negyvenkét istentelen, Elizeust gúnyoló fiataalt,²⁰ vagy a föld elnyeli Kórét, Dátán és Abirámt. Mózes és Isten ellen lázadó csoportját a pusztában.²¹

Ugyanakkor Dávidhoz, az ő szolgálójához így szól, amikor az templomot szeretne építeni az Úrnak: „Sok vért ontottál, nagy háborúkat viseltél. nem építhetsz házat az én nevem tiszteletére, mert sok vért ontottál ki előttem a földre. De fiad fog születni, ő a nyugalom embere lesz (...) Salamon lesz a neve (...) Ő épít majd házat nevem tiszteletére.” (1 Krónikák 22:8-10, az Új Protestáns Fordítás szerint)

„Az igazak ösvénye pedig olyan, mint

a hajnal világossága, mely minél tovább halad, annál világosabb lesz, a teljes délig.” (Példabeszédek 4:18) Habár Isten a múltban az emberek fel-fogóképességéhez alkalmazkodva²²

18 „...meglátja a vért a szemöldökfán és a két ajtófélen: elmegy az Úr az ajtó mellett, és nem engedi hogy a pusztító be-menjen öldökölni a ti házaitekba (...) Lőn pedig éjfélkor, hogy megöle az Úr minden elsőszülöttet Egyiptomnak földén...” (2 Mózes 12:23, 29)

19 Józsué 10:11

20 2 Királyok 2:24

21 4 Mózes 16:31-33

22 „Még sok mondanivalóm van hoz-

Anyamedve három bocsával Tusnádfürdőn, 2014-ben

számom olyan dolgot megengedett, melyek nem voltak az ő akarata szerint (mint pl. a rabszolgaság, többnejűség, háborúskodás, feleségek elbocsátása, stb.) ma élő gyermekeitől megkívná, hogy a sötétség minden cselekedetétől megválva, visszatérjenek a kezdetekhez, az Ige teljes világosságához.

A hatodik parancsolat által Isten az élet tiszteletét parancsolja meg: még az állatokat sem kell szükségtelenül kiirtani, ha például valaki ráébred a vegetáriánus táplálkozás helyes voltára.

Az, aki Isten hangjára figyel, erős lesz „a jelenvaló igazságban” (2 Péter 1:12), vágyva arra, hogy minél jobban hasonlítson Örökkévaló Istenünkre, a Békesség Fejedelmére,²³ megengedve Őneki, hogy az Igazság oly magaslataira vezessen el mindannyiunkat, alázatos tanulmányozás és ima által, melyeket elődeink talán még nem pillantottak meg.

„Aki gyűlöli az ő atyjafiát, mind embergyilkos az.” (1 János 3:15) A hatodik parancsolat áthágását jelenti a szeretetlen viselkedés is, másrészt felebarátunk megsegítésének elhanyagolása, és mindenféle gonosz beszed és gyűlölködés.

A „Ne ölj” parancsa ugyanakkor saját magunkra is vonatkozik: az öngyilkosság vagy önpusztítás minden, zátok, de most el nem hordozhatjátok.” (János 16:12)

23 Ézsaiás 9:6

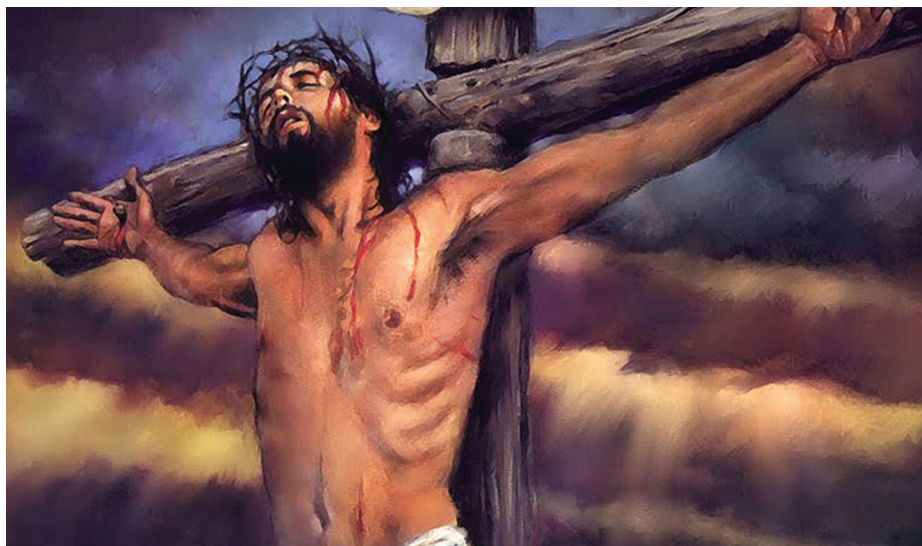
Vajon a dohányos szülő valóban szereti-e gyermekét?

csak a zsákmányt kell összeszedniök. (21-25 versek).

Istennek sosem volt kedves a vérontás, habár a gonoszság lefélézésére és megbüntetésére felhasználhatta úgy az emberi kart (mint a romlott kánániták kiirtását a Józsué vezette sereg által,¹⁶ avagy a nagy bűnök elkövetőinek kivégzésekor az egész közösség általi megkövezést¹⁷), mint a saját vagy az angyalok erejét – például az egyiptomi elsőszülöttekre lesújtó pusztító angyalt

16 Józsué 11:16-20

17 3 Mózes 20:2, 27. 5 Mózes 21:21

A mi Urunk, Jézus Krisztus a keresztfán

gyorsabb vagy lassúbb formája, beleértve az egészségtelen szokásokat is, ugyanígy környezetünk esztelen kihasználása, fertőzése és rombolása, másrészt az abortusz minden fajtája, együtt a születendő gyermek egészségének megrontásával a ter-

hesség alatti dohányzás, italozás és koffeinbevitel révén – e parancsolatba ütközik.

Kedves Olvasók! Drága Kalotaszegiek!

Érezzük-e újból, mennyire szükségünk van Isten megbocsátó kegyel-

mére, és gyenge, szeretetlen, bukott természetünk újjá tevésére és megerősítésére?

Bízzuk hát teljesen Őrá életünket, és Ő gondoskodni fog rólunk!

„Urunk, teljes bűnbánattal, nyomorúságunk teljes tudatában jövünk most Teled, megvallva rengeteg vétünköt, szeretetlenségünket, rossz szokásainkat, gyűlölködő, gonosz beszédünket, viselkedésünket és gondolatainkat, melyekkel embertársainkat és Téged megszorítottunk. Kérünk, bocsáss meg az Úr Jézus érdemeért, és ajándékozz nekünk a Te nagy kegyelmed által egy érző hússzívet, hogy ezentúl a Te akaratod szerint járhasunk, felebarátaink áldására és a Te neved dicsőségére. Mindezt az Úr Jézusnak a Golgotán miértünk kiontott vére érdemében kértük. Ámen.”

Jancsó Erik,
Szászfenes

Egészségünk:

Amit a rákbetegségről tudni kell (2. rész)

Mielőtt rátérnénk a daganatos betegségek hatékony megelőzési formáira, hadd ejtsünk néhány szót a rákbetegség kórházi kezeléséről is. A rák gyógyításának három alappillére van:

1. **A sebészet.** Amennyiben megoldható és előreláthatóan hatékonyan eltávolítható egy daganat, ez a kezelés a legkézenfekvőbb és a legátláthatóbb.

2. **Sugárkezelés.** Ez abból áll, hogy sejtekre káros sugarakkal pásztázzák a daganatot, annak érdekében, hogy minél nagyobb mértékben elpusztítsák az azt alkotó sejteket.

3. **Gyógyszeres kezelés,** vagyis kemoterápia. Ez azt jelenti, hogy a vérbe különböző vegyi anyagokat

juttatnak, amelyek a gyorsan szaporodó sejtekre nézve romboló hatásúak. Ez megakadályozza a daganatban történő sejtosztódást, de mivel a véren keresztül más szervekhez is eljut, sajnos azokat is károsíthatja. Ki kell tehát mondanunk, hogy bizony mellékhatásokkal is bírnak ezek a kezelések, a jó szakorvos által előírt terápia viszont mindig magában hordozza a jó kimenetel lehetőségét.

Az előbbiekben megfigyelhettük, hogy országunkban mely ráktípusok elterjedtebbek, és megtudhattuk, milyen dolgok okozzák ezt a betegséget. Most arról fogunk beszélni, hogy konkrétan mit tehetünk mi a daganatos elváltozások kockázatának csökkentéséért.

Elsősorban azt tanácsolnám minden kedves Olvasónak, hogy járjanak el a háziorvoshoz évi gyakorisággal, függetlenül attól, hogyan érzik magukat. Sajnos az a tapasztalat országunkban, hogy gyakran csak akkor megyünk orvoshoz, amikor a probléma már előrehaladott fázisban tart, éppen ezért tegyük meg ezt a megelőző intézkedést saját egészségünk érdekében. Legyünk figyelmesek szervezetünkre, és az esetleges olyan tünetekre, amelyek bajt jelenthetnek.

A következőkben azon jelenségek listáját találják, amelyek megjelenése folytán azonnal orvoshoz kell fordulniuk kivizsgálás végett:

1. **Az ürítési szokások megváltozása.** Például észrevesszük, hogy az utóbbi hónapokban a székletürítés gyakorisága megszűnik, az ideális naponkéntitől akár a heti egyszeri alkalomig, s történik ez esetleg anélkül, hogy az étrendünkben változtatást eszközöltünk volna, vagy a székrekedés a szokványos kezelés nyomán sem múlik.

2. *Nem gyógyuló fekély vagy seb.*
Olyan sebet észlelünk bőrünkön, amely huzamosabb idő elteltével sem akar begyógyulni.

3. *Vérzés vagy szokatlan váladék:*
ha alsónemünkön vér jelenlétét tapasztaljuk, ami a végbélből eredhet, vagy nőknél a hüvelyből (havi vérzés időszakán kívül, vagy menopauza esetében), vagy vér jelenlétét vizeletünkben, ez határozottan vészjelzést jelenthet.

4. *Csomó megjelenése mellben,*
vagy más tájékon: ha tapintás által érzünk ilyen csomót, főleg, ha kemény, nem fájdalmas, vagy régebb nem észleltük.

5. *Nyelési és emésztési zavarok.*
A nyelés nehézkessé válik, esetleg furcsa, eddig nem tapasztalt emésztési zavarok lépnek fel.

6. *Anyajegy elváltozása.*
Anyajegyeink közül valamelyik elváltozik, nagyobb lesz, dudorossá válik, színében is mássá válik.

7. *Hosszú kimenetelű, hetekig tartó köhögés, rekedtség.*

Ha ezen jelek valamelyikét észleljük, akkor azonnal forduljunk orvoshoz.

Ha pedig már megtudtuk, melyek a rákot előidéző tényezők, arra kell törekednünk, hogy a lehető legjobban kiküszöböljük őket életünkéből.

Megelőzés

Lehetőleg ne dohányozzunk. Igen kényes probléma a dohányzás, mert aki egyszer reá szokott, nagy erőfeszítés árán sikerülhet csak neki azt elhagyni. A fiatalok szemében sajnos ez vicces vagy felnőtt szókásnak tűnhet, s az idősebbek rossz példája is belesodorhatja őket e nehéz függőségbe, nem fogva fel kezdetben a veszélyt, aminek kiteszik magukat. Ugyanakkor mind a dohányosnak, mind a nem dohányosnak is meg kell tennie mindent annak érdekében, hogy a környezetet és a nem-dohányzókat ne érje a dohányfüst.

Csökkentsük minimálisra az alkohol fogyasztását, ideális esetben hagyjunk fel vele. Az alkohol a mai

Ne halasszuk az orvos segítségét kérni, ha valami szokatlan tünetet észlelünk

ember életének részévé vált, ám számos kelletlen következménnyel jár. Egészségünk és utódaink egészsége érdekében mindent meg kell tennünk azért, hogy elkerüljük az alkoholfogyasztás káros következményeit.

Fontos, hogy minél gyakrabban végezzünk testmozgást: gyalogoljunk, kerékpározzunk, kiránduljunk, ússzunk, tornásszunk, kocogjunk minél többet, és lehetőség szerint végezzünk kerti munkát. Igyekezzünk a szabad levegőn gyakorolt testmozgást rendszeressé tenni. Törekedjünk arra, hogy minél változatosabb, gyümölcsökben, zöldségekben, gabona- és diófélékben gazdag étrendünk legyen. A rostokban gazdag étrend ajánlatos a rák megelőzéséhez, ami a gyümölcsök és zöldségek mellett a teljes kiőrlésű gabonából készített kenyeret, illetve a korpát is magába foglalja. A következőknek a fogyasztását csökkentsük: magas zsírtartalmú ételek (pl. szalonna, állati zsír), a füstölt hústermékek, szénsavas italok, állati vagy növényi zsiradékban kisült ételek, üzleti, feldolgozott hústermékek. Ezen étrendi szabályok

és testmozgási program betartása hozzásegít a súlyfelesleg leadására, ami további jobb közérzetet, illetve nagyobb ellenálló képességet biztosít a rákbetegséggel szemben.

Ami a HPV-val való fertőzést illeti, a fiatal nőknek tanácsos a nemi élet minél későbbi elkezdése (mindenképp 16-18 év után). Másrészt minél több szexuális partnerrel van kapcsolata egy nőnek, annál nagyobb a vírus átvételének kockázata. Az óvszer használata sem biztosítja a védelmet, ezért e tekintetben is fontos lenne egy erkölcsös ifjúkor, melynek során a lány tisztán őrzi meg magát leendő, ugyancsak önmegtartóztató életet élt férje számára.

A gyümölcsökben és zöldségekben gazdag étrendnek védő hatása van a rákkal szemben

Ugyancsak nőknek, anyáknak való tanácsok: a minél huzamosabb ideig való szoptatás csökkenti a mellrák kialakulásának kockázatát. Továbbá ajánlatos havi rendszerességgel kitapogatni az emlőket, az esetleges csomó jelenlétét így időben fel lehet fedezni.

Szót kell ejtenünk a többi vírusról is. Országunkban nem elhanyagolható gyakorisággal van jelen a két krónikus hepatitisz vírusa (B és C). Ezek vér által közvetíthetők, a B pedig nemi úton is terjedhet. Ügyelnünk kell rá, hogy ne tegyük ki magunkat veszélynek azokon a helyeken, ahol különböző eszközök kapcsolatba kerülhetnek a vérünkkel. A manikűr, pedikűr, valamint fodrászati szalonban dolgozóknak kötelességük, hogy kellőképpen fertőtlenítsék az ott használatos eszközöket. Amennyiben nem bízunk meg kötelességtudásunkban, ne tegyük ki magunkat az esetleges kockázatnak.

Megeshet, hogy egy karcolás vagy seb esetén vérünk közvetlenül átveheti az eszkozröl a kórokozót. Ugyanez a helyzet, még komolyabb kockázattal, a tetováló szalonokkal, fogorvosi rendelőkkel, vagy akár más, egészségügyi intézményekkel kapcsolatban is. Fontos, hogy ilyen helyek alkalmazottai betartsák ezeket a fertőtlenítési szabályokat a vírusok terjedésének megakadályozása érdekében.

Bőrünket és anyajegyeinket ellenőrizzük időnként, ha ezeknek elváltozását észleljük, forduljunk orvoshoz (a képen látható anyajegy nem föltétlenül beteg)

Nem utolsósorban pedig, a bőrrák elleni védelem keretében, őrizkedjünk a nap által kibocsátott ibolyántúli sugárzástól. Fontos, hogy a meleg nyári hónapokba kerüljük a hosszabb, napfénynek való közvetlen kitettséget a déli órák körül (pl. 11-17 óra között), mert akkor a legerőteljesebb az UV sugárzás. Ha üdülni megyünk, használjunk napkrémet, és napozzunk kora reggel és délután, amikor a napsütés nem annyira erős. Ne használjunk mesterségesen barnító készülékeket!

Fontos tehát, hogy felfigyeljünk a figyelmeztető jelekre, és éljünk felelősségteljes, egészséges szokásokkal jellemezhető életet. Ekképpen, a fent említettek betartásával csökkentjük a rákbetegség különböző fajtái kialakulásának veszélyét.

Utolsó megjegyzésként felhívnam a figyelmüket, hogy országunkban már elérhető a nőgyógyászati

rendelőben a *Babeş-Papanicolau-féle analízis*, amely a méhnyakrák korai felfedezésére irányuló szűrővizsgálat. Három évvel az első nemi kapcsolat után már ajánlatos elvégezni ezt a tesztet. Ugyanakkor 50 éves kor után ajánlott egy béltükrözést (kolonoszkópia) is, az esetleges vastagbélrák korai felfedezése végett, férfiaknak pedig - szintén 50 éves kor után - célszerű a PSA-nak (Prostatic Specific Antigen) nevezett anyag vérből való kimutatása is. Ennek a magas értéke felhívhatja a figyelmet a prosztatarák jelenlétére. A B-hepatitisz és a HPV bizonyos típusai ellen létezik oltás, amelyről a háziorvostól kaphatnak további információkat.

Végezetül pedig a *Kalotaszeg Reménye* minden egyes Olvasójának jó egészséget, s egy szép és boldog életet kívánok!

Rupárcsics Arnold,
végzős orvostanhallgató,
Kolozsvári Orvosi és
Gyógyszerészeti Egyetem

Bibliográfia:

1. <http://www.who.int/cancer/prevention/en/>
2. <http://euro-health.ro/codul-european-impotriva-cancerului-ce-putem-face-cu-totii-ca-sa-reducem-riscurile/>
3. Prof Dr Viorica Nagy: *Principii de cancerologie generală*, 2007, Editura Medicală Universitară "Iuliu Hațieganu", Cluj-Napoca.

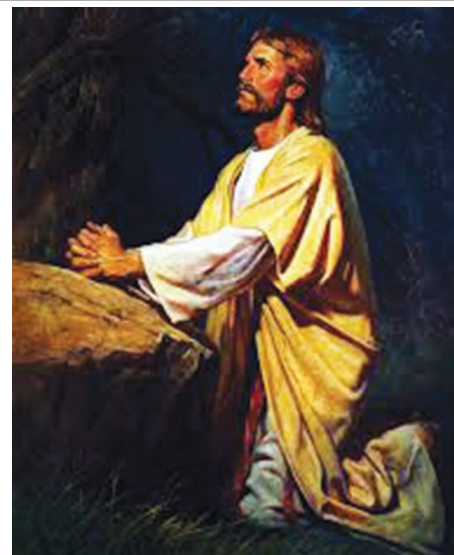
Ima-sarok

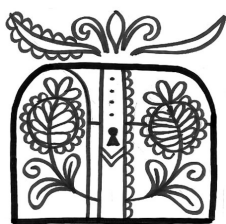
„Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek – mert jól lehet a lélek kész, de a test erőtelen.” (Máté 26: 41)

- Imádkozzunk a Kalotaszegen élő, különböző szenvedélyek rabjaiért: az Úr ébresszen vá-

gyat mindannyiukba, hogy megszabaduljanak a dohány, alkohol és egyéb káros dolgok iránti vágytól, kérve egyúttal a szabaduláshoz szükséges erőt is.

- Ugyanakkor nyissa meg mindannyiunk szemét, hogy ráébredve fogyatékoságainkra, megtisztuljunk azoktól, az Ő ereje által, és szüntelen imában és vigyázásban járjuk e földi utunkat.

Szó- -kincs

Pálforduló, Pálfordulás

Népünk nagy költőjének, a sajnos rövid életű Petőfi Sándor *Pálnapkor* című versének részletét idézném kezdetben:

*Itt van a tél, a hideg tél
Közepe,
Zúgolódik az idő kint
Izibe.*

*Zúgolódjék, egyéb dolga
Nincs neki
Úgy akarja, hagyjuk kedvét
Tölteni.*

*Hisz az nekünk úgy sem árthat
Igaz-e?
Meg nem fázunk, jó meleg van
Idebe.*

E sorokból kitűnik, hogy Szent Pál napja jó hidegben, tél derekán lehet – tegyük hozzá –, pontosan január 25-én. E naphoz különböző népi hiedelmek kötődnek: ha aznap szép, napsütéses az idő, akkor a régiek szerint sokáig tartó télnek kell elébe néznünk.

Ha azonban a Pálnap zord hangulatú, akkor a tavasz már nem vár sokáig magára. Ha azonban ezen a napon köd borulna a tájra, az a babonás hagyomány szerint nagyon rossz előjel: „Ha Pál fordul köddel, ember meghal döggel.” További részleteket találunk az alábbi népi strófában:

*Pál fordulása, ha tiszta,
Bőven terem mező, puszta.
Ha szeles, jön hadakozás,
Ha ködös, embernek sírt ás.
Ha pedig esős vagy nedves,
Lesz a kenyér igen kedves.*

Az ember mindig szerette volna előre ismerni a jövőt, és valóban, az időjárást illetően – hosszas tapasztalatszerzés alapján – a kialakult megfigyelések sokszor megalapozottak lehetnek, és ilyen különleges, előrejelzésre hasznos nappá vált a január 25-e is. De vajon miért éppen Pál, és miért „fordulás”?

A pálfordulás szavunk a mindennapos szóhasználatban a hirtelen változást fejezi ki: 180 fokos fordulatot a politikában, üzleti, gazdasági vagy vallási téren, akár pozitív, akár negatív irányban – amikor is az illető az addig vallott eszméinek éppen az ellenkezőjét fogadja el.

A pálfordulás mint fogalom ugyancsak Bibliai eredetű. A társuszi Saulnak, a későbbi Pál apostolnak a tapasztalatáról olvashatunk az Apostolok Cselekedeteinek könyvében,

annak a zsidóság vezető rétegéhez tartozó, művelt zsidó ifúnak, aki kezdetben nagyon ellenezte a Jézus Krisztus messiási voltáról szóló tanítást, és üldözte Krisztus követőit. Jelen volt István vértanú megkövezésénél, helyeselve azt¹, majd az ezt követően kibontakozó heves üldözésben is fontos szerepet vállalt: „Saulus pedig pusztítá az anyaszentegyházat, házról-házra járva, és férfiakat és asszonyokat elölvonszolva, tömlöcbe veti vala.” (Apostolok Cselekedetei 8:3)

István vértanú

Az István név a görög *Stephanos* magyarosított formája, amely (*kisebb*) *koronát* jelent. István egyike volt az első, vagyonközösségben élő² jeruzsálemi gyülekezet által kiválasztott hét diakónusnak³ (gyülekezeti szolgának,) akiknek fő feladata az asztalok körüli szolgálat volt, arra figyelve, hogy senki se legyen elhanyagolva.

A Szentírás tanúsága szerint István „hittel és Szent Lélekkel teljes férfi-ú”⁴ volt, ugyanakkor „teljes lévén hittel és erővel, nagy csodákat és jeleket cselekszik vala a nép között.”⁵ Másrészt, akik vitatkozni próbáltak vele, „nem állhatának ellene a bölcsességnek és a Léleknek, mely által szól vala.”⁶ Ennek következtében ellenségei más eszközhöz nyúltak, és megvádolták őt azzal, hogy káromló beszédekkel szökött Mózes és Isten ellen. Egy akaratlanul reárohanva, a zsidó tanács elé hurcolták, ahol a tanúk vallomása után megengedték, hogy saját vé-

Téli táj az Erdélyi Sziget-hegységben

¹ „És amikor ama te mártírodnak, Istvánnak vére kiontaték, én is ott állék és helyeslém az ő megöletését, és őrizém azoknak köntösét, akik őt megölték.” (Apostolok Cselekedetei 22:20)

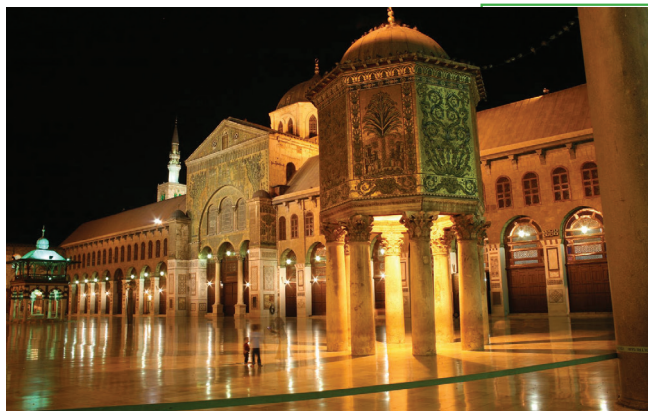
² „A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala, és senki semmilyen marháját nem mondá magáénak, hanem nékik mindenök köz vala.” (Apostolok Cselekedetei 4:32)

³ István, Filep, Prokhórosz, Nikánór, Timón, Parmenász és Nikoláosz (lásd 6. rész 5. versét).

⁴ Ugyanabban a versben.

⁵ 8. vers.

⁶ 10. vers.

A damaszkuszi Nagymecset a polgárháború előtt

delmében felszólaljon. István védőbeszéde a Biblia egyik legszebb prédikációja is egyben,⁷ amelyben Izrael történelmén áthaladva bemutatja Isten vezetését és gondoskodását, a legvégén azonban megvádolja a jelenlevőket, hogy atyáikhoz hasonlóan mindig is ellene szegültek Isten angyalok révén közölt törvényének – sőt, az Igaznak, azaz Krisztusnak is árulóivá és gyilkosaivá lettek. „Mikor pedig ezeket hallották (...) fogaikat csikorgaták vala ő ellene. Mivel pedig teljes vala Szent Lélekkel, (...) monda: Ímé látom az egeket megnyílni, és az embernek Fiát az Isten jobbjára felől állani. Felkiáltván pedig nagy fennszóval, füleiket bedugák, és egyakarattal reá rohanának, és kiűzvé a városon kívül (...) megkövezék azért Istvánt, aki imádkozék és ezt mondja vala: Uram,

7 Apostolok Cselekedetei 7:2-56

Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet! Térdre esvén pedig, nagy fennszóval kiálta: Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt! És ezt mondván, elaluvék.” (Apostolok Cselekedetei 7:54-60).

Mindezek az Úr Jézusnak a 31. év tavaszán történt keresztre feszítését követő három és fél év múltán,

kb. i.sz. 34. októberében lettek meg. Az akkor elindult keresztényüldözés azóta is tart, különböző vidékeken és különböző erősséggel, és csak az Úr Jézus dicsőséges második eljövele fog ennek véget vetni. Te és én melyik oldalon fogunk majd állni azon a napon? Vagy: melyik oldalon állunk ma?

Egy napon Pál apostol társaival együtt Damaszkusz fele igyekezett „fenyegetéstől és öldökléstől lihegve az Úrnak tanítványai ellen”⁸, amikor: „... nagy hirtelenséggel fény sugárzá körül a mennyből, és ő leesvén a földre, halla szót, mely ezt mondja vala néki: Saul, Saul, mit kergetsz engem? És monda: Kicsoda vagy, Uram? Az Úr pedig monda: Én vagyok Jézus, akit te kergetsz (...) Remegve és ámulva

8 Ugyanott, 9:1.

monda: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Az Úr pedig monda neki: Kelfel, és menj be a városba, és majd megmondják néked, mit kell cselekedned.” (Apostolok Cselekedetei 9:3-6)

Felkelve a földről, rádöbbsent, hogy semmit sem lát. Ekkor bevezették a városba, ahol három napig se nem evett, se nem ivott. Ekkor Isten egy Anániás nevű tanítványt küldött hozzá, aki „... beméne a házba, és kezeit reá vetvén, monda: Saul atyámfia, az Úr küldött engem, Jézus, aki megjelent néked az úton, amelyen jöttél, hogy szemeid megnyílnak, és beteljesedjél Szent Lélekkel. És azonnal mintegy pikkelyek estek le szeméről, és mindjárt visszanyerte látását, és felkelvén, megkeresztelkedék.”⁹

Ezután prédikálni kezdett a zsinagógákban, bebizonyítva, hogy a názáreti Jézus a megígért Messiás. A zsidó vezetők először csodálkoztak, hogy aki nemrég üldöző volt, most így beszél, de azután hamarosan elhatározzák az ő megöletését. A tanítványok azonban ennek hírért vették, és az éj leple alatt egy kosárban leeresztették a vár falán, és így sikerült elmenekülnie Arábiába (Galata 1:17). Ezután visszatért Damaszkuszba, majd három év múltán felment Jeruzsálembe, ahonnan hamarosan Szíria és Cilícia tartományaiba utazott (21 vers). Évek teltek el, amíg egy napon, kb. i.sz. 44 körül Barnabás apostol utánament Tárzusba¹⁰, és magával vitte a szíriai Antiókiába, hogy így együtt hirdessék az evangéliumot. E pillanattól fogva Pál megállíthatatlanul dolgozott a keresztény Egyház és a Krisztusról szóló jó hír terjedéséért. Három kiterjedt missziói útját ismerjük az akkori Római Birodalomban, amelyek végén Jeruzsálemben a zsidók rátámadtak, és több évre a rómaiak fogságába került. Kb. i.sz. 60 őszén Rómába küldték egy több foglyot szállító hajóval, amely végül Málta szigeténél zátonyra futott. Pált valószínűleg 66-68 között érte el a halál: római börtönből vezették ki a vesztőhelyre Néro császár parancsából.

9 Ugyanott, 9:17-18.

10 Ugyanott, 11:25.

Pál hajótörésének színhelye: Málta szigete ma

Saul vagy Pál?

Saul a héber *Sha ul*: (Istentől) kért magyaros alakja, *Pál* pedig a latin *Paulus*: kicsi görög nyelvbe átszarmazott *Paulos* alakjának magyarosított formája. Pál apostol a kis-ázsiai, a mai Törökország területén fekvő ókori Tárzusban született, Filippi 3:5 szerint „*héber a héberekből*”, Benjámin törzséből (Róma 11:1), és már születése révén római polgárjoggal rendelkező (Ap. Csel. 22:28) farizeus volt (ugyanott, 23:6). A *Paulus* nevet akkoriban sokan viselték, és ugyanígy a *Sault* is, amely különösen egy Benjámin-törzsbeli Izrael első királyára, az ugyancsak benjámini Saulra emlékeztethetett. Pál idejében sokan két névvel rendelkeztek, és valószínűleg az ő esetében is ez a helyzet áthatott fenn. A *Saul* nevet feltehetőleg inkább a nemzettársai körében, míg a *Paulus*-t a pogányokkal való érintkezés közben használta.

Egyesek talán azt gondolhatnák, hogy Isten erőszakot alkalmazott Pál megtérítésében, mintegy „letaglózva” őt, és az így földre sújtott üldözőnek már nem volt lehetősége a szabad választásra. Ha azonban figyelmebben a sorok mögé tekintünk, azt látjuk, hogy feltehetőleg ez volt az egyedüli módszer azon embernek a hamis úton való megállítására, akinek a szívében már korábban, talán éppen István megkövezése alkalmából felvillant a kétely Krisztus elutasításának helyességét illetően, és ezért is mondhatta róla a damaszkuszi úton az Úr e szavakat: „*Nehéz néked az ösztöke ellen rugódózni!*”¹¹

Isten sosem kényszerít, de szeretete folytán drasztikus eszközökhöz is nyúlhat azért, hogy bűnünk álmából felébresszen. Jézus ma is a szív ajtajánál

¹¹ Apostolok Cselekedetei 9:5, újabb fordítás szerint.

zörget, bebocsátásra várva¹², és ezzel együtt az élet vizét kínálja ingyen minden arra vágyónak.¹³

Pálnak, az egykori üldözőnek a megtérése mindannyiunk számára példa: miként válhat valaki Krisztus ellenségéből¹⁴ olyanná, hogy elmondhassa: „*Mert nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség.*” (Filippi 1:21).

¹² „Íme az ajtó előtt állok és zörgetek: ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz...” (Jelenések 3:20)

¹³ „És aki szomjúhozik, jöjjön el: és aki akarja, vegye az élet vizét ingyen.” (Jelenések 22:17)

¹⁴ Sajnos mi is – bűnös szívünk folytán – mindannyian Isten ellenségei voltunk, de... „*Titeket is, kik hajdan elidegenültek és ellenségek valátok gonosz cselekedetekben gyönyörködő értelmek miatt, most mégis megbékéltetett az Ő emberi testében a halál által, hogy mint szenteket, tisztákat és feddhetetleneket állítson titeket Ő maga elé.*” (Pál levele a Kolossébeliekhez, 1:21-22).

Pál apostol feltételezett börtöncellája Rómában, a Mamertinus föld alatti börtönben

Isten engedelmes szolgálaként az akkori pogány Római Birodalomban számos gyülekezetet alapított, és az Újszövetség lapjain – az Apostolok Cselekedeteiben és az általa írt 13 levélben – megörökített tettei, valamint szavai útmutatóul és vigaszul szolgálnak minden idők keresztényeinek.

Megengedjük-e mi is Istennek, hogy felhasználjon az Ő dicsőségére és embertársaink javára?

László Jenő, nyugdíjas,
Kolozsvár és
J.E.

Pál apostol missziós útjai

Kalotaszegi Istenes vers

Egy nagy jutalom

Te tudod azt jó Istenem,
Miért teremtetél engem?
Nincs jogom, hogy ezt kérdezzem,
Drága mennyei Istenem.

Hálát adok, hogy még vagyok,
Az életem nem túl boldog.
Betegségem elszomorít,
Engem ritka mi boldogít.

A búzaszem

Mi az, hogy búzaszem?
Tudja ezt valaki?
Az is csupán egy mag,
Mondhatná akárki.
Pedig ha ránézünk,
Úgy mosolyog szépen,
A parányi magban
Jézus Krisztus képe.

Nincsen olyan ember
Ki a búzát gyűlöli.
Miért nem tudod, bűnös ember,
Az Istent is szeretni?
Hisz Ő ad számodra
Minden búzaszemet,
Hogy az elveszett világban
Táplálja testedet.

Elvetetted a magot,
Elvégeztél mindent...
De vajon imádkoztál-e?
Kerested az Istent?
Kérted hogy vigyázzon
A bevetett határra?
Hogy áldást fakasszon
Majd az aratásra?

Reménységem Jézus Krisztus,
Vár engem ott fenn a mennyben,
Ha az életem leéltem
Itt e földön, idelent.

Feltámadunk s találkozunk,
Szeretteink mind ott lesznek,
Kik hitben Teveled éltek.

Örök élet ajándéka vár mireánk,
A mennyei Jeruzsálem leszáll közénk,

Le a földre...
S ott élünk mi mindörökre,
Békességben, minden jóval körülvéve.

Sokat tegyünk minden percben,
Hogy a jó Isten áldását elnyerve
Legyen örök életünk!

(Írtam: a '90-es évek elején)

Gál Gyuri Jánosné

szül. Both Ferkó Erzsébet, Mákófalva

„Minek az imádság,
Minek is az Isten?
Végezzük dolgunkat –
Reá szükség nincsen!”
Halljuk ezt naponta a bűnös világban,
De azoknak nem nyílik meg
Az Isten országa.

Ó, örök Úr Isten,
Ki fent vagy a mennyben,
Mi lesz e világgal majd az ítéletben?
Hisz nem terem szeretetet
Az elvetett Ige.
Mert az útszélre hull,
És nem a szívekbe.

Kövek közé is hull,
Nem csak az útfélre...
Jaj, kinek nem húsból,
De kőből van a szíve!
De ahol az Ige
Jó földbe hullhatott,
Ott a magvető is
Örömmel aratott!

Mi is a búzaszem?
Mit jelent számunkra?

Isten szeretete!
Isten ajándéka!
Ő adott kenyeret
Most is asztalunkra,
Ezért szívünk Istent
Áldva magasztalja.

Legyen áldott neved,
Mi Urunk, Istenünk,
Add meg ezután is
A napi kenyerünk.
Reményt nem veszítve,
Rád bízunk magunkat,
Terítsd meg számunkra
Mindig asztalunkat.

De nem csak testünknek
Táplálékát adta:
Asztalt terített
Az Anyaszentegyházban.
Bűnbánati hét volt,
Zúgtak a harangok,
Ó de szépen szóltak,
Mily megható volt hangjuk!

Hirdették hangosan
E bűnös világban:
Gyere, bűneidet
Isten megbocsátja!
Ne halaszd az időt,
Hogy ma nem, csak holnap...
Hanem mikor Ő hív,
Mikor harangoznak!

Ne tartson most vissza
Munka, s a sok dolog,
Mert meg vagyon írva,
Hogy kik a boldogok:
Nem az a boldog
Kinek tele csűrje,
Hanem kinek semmije nincs,
De gazdag a szíve.

Elvehetik tőled
Vagyonod és kincsed,
Egy ami a fontos:
Hogy szeresd az Istent.
Mert ha Őt szereted,
És ha Őt imádod,
E földön itt alatt,
S egykor a mennyekben
Lészen boldogságod!

Írta: **Vajas Gergely**, Györgyfalva. La-
punk számára emlékezetből elsa-
valta: **Tóth Ferkő Annuska**, györgy-
falvi lakos.

*Köztünk élt, fiatalon elvitte nehéz
betegség,
Maradt utána kislány és fiatal feleség.*

Vajas Gergely Györgyfalván szü-
letett 1938-ban. A gyalui kastélyban
megtervezett könyvelő-iskolában
nyert képzést, majd a györgyfalvi
termelőszövetkezet könyvelőjeként
dolgozott 1967-ben, 29 éves korá-
ban bekövetkezett haláláig.

Számoss
vers ma-
radt utána,
melyek, a
fentebb
közöttel
együtt arról
tanúskod-
nak, hogy a
kommunis-
ta, Istenta-
gadó idők
sem tudták kiöltni népünk hívő gyer-
mekeiből az Isten és az Ő Igéje iránti
hitet, szeretetet és hűséget.

Kérdések

Ki itat, ki etet
Esőt, fellegetet,
Hogy a szél arcomba
Sodor nagy cseppeket?

Ki fésüli haját,
Mikor borzas a szél,
S távoli kuckából
Lengeteg ideér?

Ki fényez ki este
Égi tallérokat,
S egy nagy aranytányért?
Mit csodálok sokat.

S mondjátok meg nyomban:
Ki volt akkor velem
Csecsemő koromban
S enni adott nekem?

László György, Türe

A hónap receptje

(Új)burgonya paradi- csomos, tejfölös uborkasalátával

Fél kiló (új)burgonyát héjában,
s két tojást keményre megfőzünk,
majd 2-3 uborkát és 3-4 paradicsom-
ot felszeletelünk. A paradicsomot
és az uborkát sózzuk, borsozzuk,
összekavarjuk. Egy tálba helyezve
leöntjük 2 deci tejfellel, s ráhelyezzük
a közben felszeletelt tojást, kidíszít-
jük paradicsomszeletekkel s meg-
szórjuk zöldpetrezselyemmel. A még
meleg burgonyát meghámozzuk, fel-
szeleteljük, egy tálban összekeverjük

egy kis olajjal, sóval, pirospaprikával,
majd egy tányérra borítva a salátával
együtt tálaljuk.

Beküldte:
Nagy Andrea, Türe

Kedves Olvasók!

Továbbra is szeretettel várjuk
a szerkesztőség címére az Önök,
vagy más kalotaszegi rokonok, is-
merősök által írt, Istent dicsőítő
verseket, az esetleges kapcsoló-
zó fotókkal együtt. Ne feledjék el
megadni a nevet, helységet, tele-
fonszámot. Köszönjük!

Séta a Fenes patak völgyén

A Fenes patak a Kisfenes mögötti, a Gyalui-havasok határán levő hegyoldalból ered, majd az említett helységen áthaladva, először Tordaszentlászló, majd Magyarfenes, s ezután Magyarlóna földjét öntözi, hogy végül Szászfenes felett ömöljön be a Kis-Szamosba. Kisfeneset leszámítva,

a többi három helység teljesen, vagy túlnyomóan magyar lakosságú – tehát, ez a 22 km hosszúságú vízfolyás megyénknek egyik majdnem „magyar” patakja... Ez év februárjában természetbarát fiatalokkal a patak forrása feletti csúcsra (Creasta cu Plopi, 1178 méter) felmászva, késő délután, a tiszta téli levegőben a teljes Erdélyi medence feltárult a szemünk előtt: az anyaország felől ragyogó Nap fényében déli irányban a Fogarasi havasok és a Királykő, feljebb, keletre a Hargita, északkelet fele pedig

a Radnai- és a Máramarosi havasok hóborította csúcsai ragyogtak... Milyen szép a mi szülőföldünk! Milyen nagy a mi Teremtőnk...!

Szeptember elején, egy péntek délután kerékpárra ültem, és a kellemes késő-nyári melegben Szászfenesről Szentlászlóig hajtottam, majd estére visszatértem. De nem felejtettem el néhány fényképet is készíteni... Tekintsük hát meg őket együtt!

Jancsó Erik,
Szászfenes

Emlék a múltból: régi szentlászlói ház

Magyarfenes római-katolikus temploma

Fedett híd a szentlászlói Bence-patak felett

A szentlászlói református templom bejáratánál levő emléktábla

Izzik a galagonya... Magyarfenes határában

A századokat átvészelő, művészen kifaragott kövek az Örök Sziklára emlékeztetnek. A magyarlónai református templom részlete

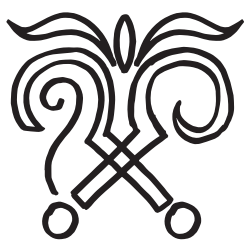
Magyarlóna egyik távolba sodródott lányának emléke a templom kertjében

Kiss Manyi: 1911 (Magyarlóna) – 1971 (Budapest)

A Fenes patak Lóna kertjei alatt

Nyerő kérdés

Isten szent emberei

1. Helyezzük időrendi sorrendbe az alábbi Bibliai személyeket születésük időpontja szerint!

Dániel, Mózes, Jákób, Sámuel, Ábel, Ábrahám, Noé, Illés.

Kezdjük így: Ábel - ...

2. Egyeztessük a fenti neveket az alábbi kijelentésekkel:

Bárkát épített; tizenkét fia született; kiszabadult az oroszánve-remből; tüzes szekéren az égbe ragadtatott; Izráel bírja volt; felesége idős korban szült; bátyja irigységből megölte őt; kétszer negyven évet élt a Sínaj pusztában.

Kezdjük így: Ábel – bátyja irigységből megölte őt; stb.

A válaszokat postán, SMS-ben vagy e-mail-ben a szerkesztőség címére várjuk. A helyes válaszadók könyvjutalomban részesülnek. Sok sikert!

Figyelem!

Hiba kiigazítás

A múlt havi, augusztusi szám 15. oldalán, az 5. lábjegyzetben, Nabukodonoszor babiloni király nevének jelentése babiloni nyelven: *Nabu-kudurri-ushur*, azaz „Nabu(istenség) a fiát óvja meg!”

Forrás: SDA Bible Dictionary (Review and Herald Publishing Association, Hagerstown, Maryland, 1979), 783 oldal.

Hirdetés

Az Egészség, Nevelés és Család Egyesület kolozsvári Fiókja szervezésében 2016 okt. 27-30 között **Egészség Táborra** kerül sor Farnason, melynek során bemutatjuk az egészséges életmód és táplálkozás, valamint a szívbetegség, magas vérnyomás, elhízás, cukorbetegség, izületi fájdalmak, stressz és depresszió elleni küzdelem alapelveit.

A résztvevők gyógymasszázsban, személyre szabott, fizikai és lelki egészséget érintő tanácsadásban részesülnek, ugyanakkor torna és egyéb testmozgási lehetőségek is lesznek.

Érkezés: okt. 27-én, csütörtökön, 16.00 óráig. Visszaindulás: vasárnap 17.00 órakor.

Ára: három napi szállás, napi háromszori étkezéssel, a programokat is beszámítva: 250 lej.

Feliratkozás és további információ: a szerkesztőség telefonszámán.

Farnas: Siloám idősek otthona

Kalotaszeg: Nádasmente: Bács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegénye. *Havasalja és környéke:* Györgyfalva, Szászfenes, Lóna, Magyarfenes, Szentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. *Felszeg:* Gyerőmonostor, Kőrös-fő, Sárvasár, Nyárszó, Bánffyhunad, Damos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókereke. *Alszeg (Almás völgye):* Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábony, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

Korrektúra: **Orbán Hajnalka**

E-mail: kalotaszegremenye@gmail.com

Tel: 0749 021 935

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr.12 (szám)

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezelésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztyéni és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától. Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címeken. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye